

Proces oddlžovania v praxi

Abstrakt

Kolobeh dlžôb a exekúcií je možné ukončiť využitím osobného bankrotu. Podstatou je, aby sa fyzická osoba zbavila dlhov, ktoré nie je schopná splácať. Takáto forma oddlžovania je v súčasnosti využívaná stále viac, vďaka čomu môžu ľudia začať žiť plnohodnotný život.

Úvod

Dlhoročné zacyklenie v kolobehu dlžôb a exekúcií má nepriaznivý dopad na kvalitu života. Dôvodov pre upadnutie do exekučnej siete je viacero, či už ako dôsledok straty zamestnania a teda stabilného príjmu, či ako ručiteľ záväzku, kde si dlžník neplní svoje povinnosti alebo aj preto, že dlžník sa správa nezodpovedne vedome.

Na päťmiliónové Slovensko pripadali k decembru 2018 vyše tri milióny exekúcií. V tomto počte však neboli zahrnuté všetky tie exekúcie, kde už bol podaný návrh na zastavenie, a tých bolo k decembru 2018 cca 600 tisíc.¹ Podstatné je vzniku dlžôb predchádzať, napr. zlepšením finančnej gramotnosti, ale keď už dlhy vzniknú, je možnosť využitia osobného bankrotu vítaná. Osobný bankrot je hovorový pojem, ktorý sa používa na označenie zákonom upraveného procesu, ktorým sa fyzická osoba podnikateľ alebo fyzická osoba nepodnikateľ môže zbaviť svojich dlhov. Pojem osobný bankrot neobsahuje žiadny právny predpis Slovenskej republiky. Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii pod týmto pojmom rozumie oddlženie konkurzom alebo splátkovým kalendárom.² Podstatou je, aby sa fyzická osoba zbavila dlhov, ktoré nie je schopná splácať.

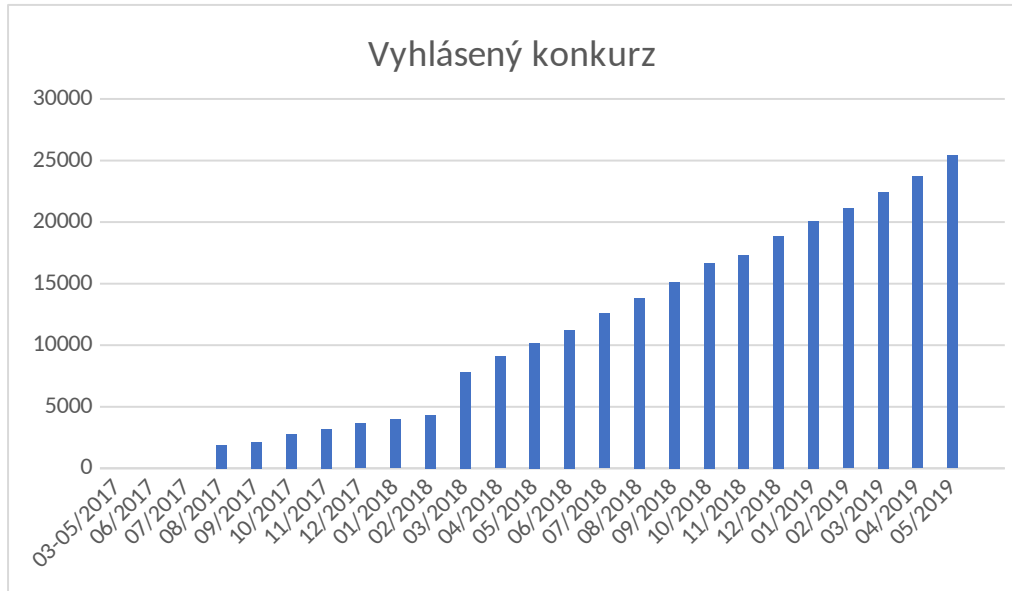
Osobný bankrot v praxi

Vyššie spomenutá novelizácia zákona o konkurze a reštrukturalizácii zjednodušila priebeh oddlžovania. Pred jej prijatím bolo potrebné vlastniť majetok minimálne v hodnote 1659,70 eur a taktiež sa zrušila trojročná skúšobná doba na oddlženie a dlžník už neplatí 70 % zo svojho príjmu správcovi. Je nutné poznamenať, že od novelizácie zákona sa výrazne zvýšil záujem o oddlžovanie, a to najmä formou konkurzu. K mesiacu jún 2019 kontaktovalo

¹ Pozri viac: <https://www.aktuality.sk/clanok/650368/mapa-exekucii-v-ktorych-okresoch-maju-vymahaci-dlhov-najviac-prace/>

² Pozri viac: http://www.centrumpravnejpomoci.sk/wp-content/uploads/2014/03/Brožúra-OB-02_2017.pdf, <https://www.iz.sk/sk/projekty/socialny-system/osobny-bankrot>

Centrum právnej pomoci 224 121 fyzických osôb. V máji 2019 bol vyhlásený konkurz, resp. osobný bankrot 25 407 fyzickým osobám, na porovnanie, v máji 2018 to bolo 10 199 osobných bankrotov.³

Zdroj: RU-OV, Ministerstvo spravodlivosti, 2019

Od roku 2017 po novelizácii zákona je evidentné, že záujem o tento inštitút je stúpajúci. Prispieva k tomu aj jednoduchší prístup k službám a samotné vybavenie podania. Centrum právnej pomoci je štátna rozpočtová organizácia, zriadená zákonom č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ktorej cieľom je zlepšovanie prístupu k spravodlivosti pre ľudí v materiálnej núdzi, t. j. pre tých ľudí, ktorí pre nedostatok prostriedkov nemôžu využívať existujúce právne služby. Od 1. marca 2017 sa významne rozšírila pôsobnosť Centra právnej pomoci aj o agendu tzv. osobného bankrotu.⁴ V prípade, že sa teda dlžník rozhodne pre osobný bankrot, musí kontaktovať Centrum právnej pomoci a dohodnúť si osobné stretnutie. Centrum právnej pomoci má aktuálne 15 kancelárií a 29 konzultačných pracovísk.⁵ Následne mu na osobnom stretnutí pracovníčky a pracovníci centra vysvetlia postup, ako aj potrebné doklady na vybavenie žiadosti a stanovia ďalší termín návštevy. Odstup od prvého konzultačného stretnutia k druhému je zväčša jeden mesiac. Na druhom stretnutí by mal už klient mať potrebné doklady a Centrum právnej pomoci uzavrie s klientom dohodu o splátkach pôžičky vo výške 500 eur na náklady spojené

³ Zasláné údaje na základe infozákona z Ministerstva spravodlivosti zo dňa 17. 6. 2019

⁴ Zdroj: <http://www.centrumpravnejpomoci.sk/o-nas> a <https://www.iz.sk/sk/projekty/socialny-system/osobny-bankrot>

⁵ Ku dňu 27. 6. 2019

so zastupovaním. Ak teda klient splní všetky podmienky, centrum mu vydá rozhodnutie o poskytnutí právnej pomoci. Po tomto akte podáva centrum v mene dlžníka návrh na vyhlásenie konkurzu na súd, čo vo väčšine prípadov trvá odhadom 3 mesiace, keďže kapacity centra sú obmedzené. Súd rozhodne do 15 dní o oddlžení. To znamená, že od dátumu zverejnenia oddlżenia v registri úpadcov už nemá dlžník dlhy. Je ešte potrebné zaslať žiadosť na príslušné súdy, aby zastavili exekučné konania a v prípade, že je klient zamestnaný, je potrebné odnieť kópiu rozhodnutia súdu o oddlžení zamestnávateľovi, aby mu prestali strhávať zrážky zo mzdy.

Samozrejme, že sú špecifikované aj prípady, kedy nie je možné dlžníka oddlžiť. Tieto pohľadávky sa nazývajú nedotknuteľné a patria sem výživné na dieťa, zabezpečená pohľadávka (t. j. dlh zabezpečený záložným právom, teda napríklad hypotéka), pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním, pracovnoprávne nároky voči dlžníkovi, peňažný trest podľa trestného konania, nepeňažné pohľadávky a pohľadávka z pôžičky poskytnutej Centrom právnej pomoci.⁶ Zákon zadefinoval aj prípad, kedy dlžník vlastní nehnuteľnosť, v ktorej býva a rozhodne sa prejsť konkurzným konaním. Obydlie dlžníka môže správca speňažiť iba dražbou za primeraného použitia osobitného predpisu. Obydlie dlžníka nemožno speňažiť, ak by z výťažku po odpočítaní nepostihnuteľnej hodnoty obydlia (t. j. 10 000 eur) nebolo možné uspokojiť náklady speňaženia a aspoň sčasti pohľadávky prihlásených veriteľov. Hodnotu obydlia dlžníka určí odhadom správca. Tu však prichádza istá komplikácia, keďže napríklad priemerný dvojizbový byt má hodnotu väčšiu ako 10 000 eur, v prípade manželov je to 20 000 eur.

Záver

Viacerí klienti, ktorí úspešne prešli osobným bankrotom a s ktorými sme robili rozhovory, hovoria o spadnutí kameňa, ktorý ich ťahal ku dnu. Tento inštitút zásadným spôsobom mení kvalitu života ľudí, ktorí sa ocitli v dlhovej pasci a naozaj žili na pokraji možností a únosnosti. Je nutné skonštatovať, že táto novela zákona patrí k systémovým opatreniam, ktoré pomáhajú tisíckam ľudí. Človek, ktorý sa dlhodobo tráпил s exekúciami, má vďaka tejto novele zákona možnosť začať nový život a plnohodnotne sa zapojiť do pracovného procesu, ako aj do spoločnosti.

⁶ Zákon č. 377/2016 Z. z.

Odporúčania

1. Zlepšiť prevenciu pred vznikom dlžôb, najmä finančnou gramotnosťou, prístupnosťou zdrojov na riešenie akútnych problémov a sprostredkovaním dohôd o splátkových kalendároch.
2. Rozšíriť kapacity v Centrách právnej pomoci, aby pracovníci stíhali poskytovať nielen konzultácie, ale aj pripravovať v zákonných lehotách podania na súdy.

Tento článok je súčasťou projektu Politiky zamestnanosti realizovaného Inštitútom zamestnanosti. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci OP EVS .

Aktivita: Zapájanie do trhu práce, september 2019

Merateľný ukazovateľ: P0587

Súvis s projektom: Táto analýza súvisí s aktivitou 1. Inštitút osobného bankrotu je významnou súčasťou procesu začleňovania sociálne a ekonomicky znevýhodnených obyvateľov do spoločnosti, keďže ľudia, ktorí sa ocitnú v dlhovej pasci, sa niekedy snažia pracovať nelegálne, aby sa vyhli exekučným zrážkam. Zrozumiteľné vysvetlenie tohto inštitútu na konkrétnom prípade pomôže čitateľovi pochopiť celý proces a odbúrať strach začať konanie na oddĺženie, čo výrazne prispeje k zlepšeniu kvality života.

viac na <https://www.iz.sk/sk/projekty/socialny-system/osobny-bankrot>

a www.iz.sk